

Østlandsforskning avslutter nå et prosjekt der vi sammenlikner tømmerkjeden fra skogen, avvirkning og transport med tilsvarende forhold først og fremst i Sverige. Hvor gode er vi og på hvilke områder er det mest å hente?

Gull i grønne skoger

■ Om lag 40 prosent av all hogst i Norge skjer i Hedmark og Oppland. Sammenlikner vi oss med skogbruket på svensk side av grensen, er vi gode på å plante etter hogst. Det plantes mer skog i Oppland per avvirket areal enn i sammenlignbare områder i Sverige. Tallene fra Hedmark er noe lavere, men økende. Med andre ord er grunnlaget for en verdifull framtidsskog etablert.

Ser vi på neste fase, som er stell av ungslogen, er bildet helt annerledes. Svenske skogeiere legger ned 2-3 ganger så mye arbeid i å få fram et skogbestand med riktig stammetall, treslag og med best mulig kvalitet og stormstyrke.

Norske skogeiere lar i altfor stor grad naturen styre gjennom den viktige fasen fram til eventuell tynning og slutthogst. I Sverige tynnes det gjennom skogen i ett av tre tilfeller før slutthogst, mens det i Hedmark og Oppland tynnes i kun ett av ti bestand. Resultatet er høyere driftskostnader.

■ Vi finner at driftskostnadene er rundt 20 prosent høyere i Innlandet enn i Sverige. Dette skyldes betydelig lengre utkjøringsvei, mindre dimensjoner på trær ved slutthogst og brattere terreng. Topografien er gitt, men utkjøringsvei i skog kan reduseres med anleggning av flere skogsbilveier. Og dimensjonene i slutthogsten vil øke ved riktig stell uten at det går på bekostning av markas produksjonsevne.

Analysene viser at det er mulig å redusere rene kostnader til slutt-



Resultatene avdekker forbedringsområder

hogst i Innlandet med anslagsvis 40-50 millioner kroner per år.

■ I tillegg ligger det et stort potensial i å øke sagtømmeruttaket ved slutthogsten. I grensestrøkene i Sverige er sagtømmeruttaket mellom 65-70 prosent når bestanden slutthogges, mens tilsvarende for Innlandet er 53 prosent.

Sagtømmer er vesentlig bedre betalt enn massevirke og foredles stort sett lokalt, i motsetning til massevirke som i stor grad går på jernbane til Karlstad-område.

De viktigste grepene for økt sagtømmerandel vil være riktig stell av ungslogen, tynning av skog i riktig bestand og tid. Dersom vi klarer å heve sagtømmeruttaket til 60 prosent ville dette utløse en årlig gevinst på rundt 80 millioner, gitt samme pris og etterspørsel som i dag.

■ Mye tømmer transporteres langt. Tømmertransporten på vei var 20-25 prosent dyrere i Norge enn i Sverige i 2014. En stor del av dette skyldes ulike rammebetingelser.



FORSKNING: Forskere ved Østlandsforskning mener det er store verdier å hente ut av skogen.

Norge har innført 60 tonn totalvekt på store deler av veinettet. I Sverige økte totalvekten til 64 tonn i 2015 og det forventes å øke til 74 tonn i løpet av et par års tid. For å holde tritt i et internasjonalt marked er det vesentlig at Norge har de samme rammevilkår som andre.

■ Hva er vi gode på sammenliknet med svensk privatskogbruk?

Vi har blant annet lyktes med å få til mer rasjonelle enheter når tømmeret skal hogges. Selv om det

er mange mindre skogeiendommer er aktørene flinke til å stimulere til felleddrifter i planleggingen.

Gjennomsnittslønnen i skogsamvirke i Innlandet er økende, og 50-60 prosent høyere enn hos tilsvarende aktør på svensk side. Dette er resultat av en bevisst strategi. Dessuten har vi høy produktivitet i innkjøpet av tømmer. Noe av svaret her ligger i stedvis lavere konkurranse om tømmeret, høye markedsandeler og stor lojalitet i medlemsorganisasjonene.

■ Resultatene i prosjektet avdekker flere interessante forbedringsområder. Her må alle aktørene ta et ansvar for å realisere potensialet – ikke minst gjelder dette de sentrale aktørene i Innlandet som Mjøsen Skog og Glommen Skog og relevante offentlige myndigheter.

Ivar Stuve,
Kristian Lein og
Merethe Lurfald,
Østlandsforskning

Sel og Vågå – tusen spørsmål

«Jeg spørger kun. Mit kald er ei at svare» seier Henrik Ibsen. Det er vel slik han tenker lokalpolitikeren Ørjan Venås i Vågå Sp og. Torsdag 17. mars har han eit debattinnlegg i GD der han stiller mange spørsmål ved korleis mangt og mykje vil bli etter ei samanslåing mellom Sel og Vågå. Eg kunne stilt hundre fleire spørsmål. Men det kunne eg ha gjort om Sel og Vågå ikkje hadde slege seg saman og.

At ein må vita så mykje meir om framtida for å slå seg i hop med andre, er vel meir eit teikn på at det ukjende da kjennest enda meir ukjent.

Det ein kan slå fast, er at svar på alle desse spørsmåla får ein ikkje. Ingen kan gje dei. Ingen kan gje garantiar. Sjølv sagt kan ein laga avtaler kommunane i mellom. Det er det som skjer mellom Sel og Vågå og andre kommunar nå. Intensjonsavtaler kallast det.

Det er her at Forhandlingsutvalet for Sel og Vågå den 9. mars prøver seg med ein frekkas. Dei seier

følgjande ifølgje Fjuken: «Lokalisering av barnehage, skule, bibliotek, helsetenester, legekontor, aldersheim og brannstasjon blir ikkje påverka av ei samanslåing og blir vidareført i baa kommunane». Tenk det!

Det dei burde ha lagt til, var at avtaler om dette gjeld akkurat så lenge som til nye kommunestyre endrar dei.

Tvert om vil ei samanslåing vera startskotet til endring. Vi har her å gjera med kommunar der Vågå har relativt størst gjeld av alle kommunane i norddalen, og der Sel har eit inntektsgrunnlag mellom dei svakaste. Da skulle det mangle at Sel og Vågå slår seg saman berre med mål om å bli større! Nei, her må ein «drifte» seg i hop.

Akkurat nå blir det arbeid med nytt inntektssystem for kommunane. Det er ein svært stor minus for kommunereformarbeidet at dette ikkje er ferdig handsama slik at kommunane hadde kjent til dei økonomiske vilkåra alt nå. Likevel veit vi kva forslaget går ut på. Det ser ut at det blir dyrare å framleis bestemme seg for å vera liten kommune. Spesielt er grunntilskotet til kommunane utsett for press. Dette

tilskotet har til nå vore de same om kommunen har vore liten eller større.

Eg svarar ja til samanslåing av Sel og Vågå. Ikkje fordi eg trur ein vil spare pengar før det har gått eit tid, snarare tvert om. Men tenestene blir styrka over tid. Og så trur eg ein vil spare mange «kretskampar» som går føre seg i dag og som forsinkar og hindrar framdrift av viktige tiltak.

Når det gjeld «staffasjen», meiner eg at Vågå er eit greitt namn på den nye kommunen. Og så tykker eg det err fint at Pillarguri framleis blir halden i hevd, nå som kommunevåpenet til Otta. – Som «utlending» vil eg ikkje få stemme for noko av dette, men eg ynskjer lykke til!

Ola Svaet
Ridabu

Bedre overgang fra barnehage til skole

Foreldre i Lillehammer skal være trygge på at barna trives og utvi-

kler seg i barnehagen, og får en god overgang til skole. Derfor vil vi ha bedre arbeid med språk og læring i barnehagene.

I dag har nesten alle barn gått i barnehage før de begynner på skolen. Med stortingsmeldingen som vi nylig la fram, sørger vi for at foreldre vet hva de kan forvente av barnehagene.

Mange barnehager jobber godt med språk og læring. Ved mine mange besøk i barnehager i hele landet har jeg sett flinke barnehagelærere stimulere barnas iboende nysgjerrighet og lærelyst. Samtidig vet vi at kvaliteten på det pedagogiske arbeidet varierer fra barnehage til barnehage. Barn som trenger tidlig oppfølging risikerer å ikke bli sett, og mange barn begynner i skolen uten å kunne norsk godt nok.

For å sikre alle barn en god overgang fra barnehage til skole, vil vi ha mer systematisk arbeid med språk og læring i barnehagene. Læringen skal skje gjennom lek, og det skal bygge på det beste i norsk barnehagetradisjon.

Vi vil utvikle en veiledende norm for det språklige grunnlaget som barn bør ha med seg fra bar-

nehagen. Vi lager ikke individuelle opplæringsmål som i skolen, men vil beskrive barns språkutvikling slik at foreldre og barnehageansatte kan følge femåringen tettere.

Vi vil også lovfeste et krav om at de ansatte må snakke godt norsk, slik at barn får god hjelp med språket. Undersøkelser viser at én av tre styrere som har minoritetsspråklige ansatte, har opplevd at de ansatte ikke klarer å kommunisere godt nok med barn, kollegaer eller foreldre.

Det er ikke mulig å få et godt innhold i barnehagen uten kompetente ansatte. Heldigvis er det veldig mange ansatte som gjør en strålende innsats, og vi vil at enda flere skal få mulighet til å øke sin kompetanse. I år bruker vi 410 millioner kroner på kvalitetstiltak. Det er mer enn en dobling på tre år.

Foreldre i Lillehammer kan være trygge på at regjeringen står på for å sikre alle barn en god start i livet. Det får vi til ved at barna dine leker og lærer sammen med andre barn og dyktige ansatte i barnehagen.

Torbjørn Røe Isaksen,
kunnscapsminister (H)